

Valódi szeretet a Biblia fényében

Tartalom

1. Szeretet a Bibliában	1
2. Szeretet nehéz helyzetekben	3
3. A szeretet példái.....	5

1. Szeretet a Bibliában

1. Mi(lyen) a szeretet valójában? Rövid választ adni könnyű – (olyan, mint) Isten/Krisztus (1Jn 3,16; 4,8.16) –, de bővebbet meglehetősen nehéz. A felebaráti szeretet a másik ember javát munkálja. De konkrétan hogyan? Noha a keresztény életben (legalábbis bizonyos szempontból) **a szeretet a legfontosabb**,^{*} sajnálatosan kevés szokott lenni belőle életünkben és a gyülekezeteinkben. ^{**} Ennek egyik oka – a saját bűnösségünk (elsősorban büszkeségünk, önzésünk és énközpontúságunk) mellett – az, hogy részben a korszellem ködösítő hatása miatt kevésbé értjük és ismerjük az igazi szeretetet. ^{***} János – Jézus szeretett tanítványa (Jn 21,7) – és maga Jézus meghatározása szerint a szeretet Isten parancsainak engedelmes megtartása (1Jn 5,2k; vö. Jn 14,15.21.31; 15,10-12), de persze ennél sokkal több is elmondható róla. A szeretet gyógyító erő, közösség(vállalás), érzelmi kötődés és sok egyéb is. A halál azért is ellenség (az „utolsó”, 1Kor 15,26), méghozzá csúf és komisz ellenség, mert szeretetre, kapcsolatokra, életre lettünk teremtve, és mindezt megszakítja (ha ideiglenesen is). A szeretetünk forrását, elsődleges mintáját és mértékét, valamint gyakorlatiasságát illetően János kijelenti: „*Abból ismerjük a szeretetet, hogy Ő az életét adta értünk; ezért mi is tartozunk azzal, hogy életünket adjuk testvéreinkért. Aki pedig világi javakkal rendelkezik, de elnézi, hogy a testvére szükségét szenved, és bezárja előtte a szívét, abban hogyan lehetne az Isten szeretete? Gyermekeim, ne szóval szeressünk, ne is nyelvel, hanem cselekedettel és valóságosan.*” (1Jn 3,16-18)

^{*} Lásd a két „legfőbb parancsolatot” (Isten és a felebarátunk iránti szeretet, Mk 12,28kk), Pál „szeretethimnuszát” (1Kor 13; kül. 1-3. és 13. v.: „*Most azért megmarad a hit, a remény, a szeretet, e három; ezek közül pedig a legnagyobb a szeretet*”), a (mózesi) törvény összefoglalását („*az egész törvény ebben az egy igében teljeseedik be: »Szeresd felebarátodat, mint magadat«*”, Gal 5,14; vö. Róm 13,9k) és János tömör kijelentését: „*Isten szeretet*” (1Jn 4,8.16). Ld. még hivo.hu/HRBGY.pdf, 0.D.2.0. bek.

^{**} Ez volt a Francis Schaeffert továbblépésre készítő lelki válság oka (ld. hivo.hu/FS4Akiv.htm, 3. pillér). Ld. még E. Stanley Jones: *The Christ of the Indian Road* (Krisztus India országútján, Abingdon, 1925).

^{***} További ok a valódi (isteni) szeretet összetettsége, amit jól mutat az Ószövetségben kb. 250-szer használt héber *heszed* szó, melynek lehetséges fordításai: szeretet, hűség, kegyelem, irgalom, könyörület, jóság, ld. pl. 2Móz 34,6; Zsolt 136, *Keresztyén Bibliai Lexikon* (Kálvin, 1993, arcanum.hu/hu/online-kiadvanyok/Lexikonok-keresztyen-bibliai-lexikon-C97B2) és biblehub.com/hebrew/strongs_2617.htm.

2. Mennyire más lenne az életünk és a keresztény közösségünk, ha alapvetően ránk illene **a szeretet hét pozitív és nyolc negatív jellemzője**, melyeket Pál a szeretethimnuszban felsorol (1Kor 13,4-7; ld. több magyar [és angol] fordításban [valamint az eredeti görögben]):^{*} 1. türelmes (hosszútűrő), 2. jóságos (jóindulatú, kedves), 3. nem irigykedik/féltékenykedik (ami az önzésből fakad), 4. nem kérkedik/dicsekszik, 5. nem fuvalkodik fel (a két utóbbi bűn a büszkeség megnyilvánulása), 6. nem viselkedik bántóan/illetlenül/gorombán, 7. nem keresi a maga hasznát (nem önző), 8. nem gerjed (könnyen^{**}) haragra (nem indulatos/ingerlékeny), 9. nem rója fel (nem tartja számon) a rosszat (nem neheztel, hanem megbocsát^{***}), 10. nem örül a hamisságnak/gonoszságnak/rossznak/igazságtalanságnak, 11. együtt örül az igazsággal, 12. mindent („mindig”) elfedez/eltúr/elvisel (vö. 1Pt 4,8), 13. mindent hisz („mindig hisz”/hű [EFO]), 14. mindent/mindig remél, 15. mindent eltúr/elvisel, „mindenben kitart” [EFO].

^{*} Tartsunk önvizsgálatot, a szeretet helyébe saját nevünket téve, és átgondolva, mennyire jellemzőek ránk ezek a tulajdonságok: pl. türelmes (hosszútűrő) vagyok (különösen XY-nal szemben, aki a legjobban próbára szokta tenni a türelmemet), stb.

^{**} A szeretet nem feltétlenül zárja ki a haragot, lásd alább, 7. bek.

^{***} A szeretetnek „nem kell tisztáznia minden félreértést. Erejében lényegtelenne válnak a múlt részletei... Rendezetlenül maradhatnak a számlák, megoldatlanul a nézeteltérések, kiegyensúlyozatlanul a mérlegek. Nem tisztázódnak a történetek különböző emberekben eltérően megmaradt emlékei, a múlt zavaros marad... A szeretet inkább a megbocsátás kebelébe dugja a múltbeli jogok és sérelmek elvarratlan szálait – és új kezdetre állít rá minket... A megbékélt élet felé [történi haladás] az egyik legnehezebb dolog, amire bármely embert valaha megkérnek. A szeretet jelenti az ehhez szükséges erőt.” (Lewis Smedes: *Love within Limits: Realizing Selfless Love in a Selfish World* [Korlátokon belüli szeretet – Az önzetlen szeretet megvalósítása az önző világban, Eerdmans, 1978], 78–9. o., idézi Alexander Strauch: *Leading with*

Love [Lewis & Roth, 2006], 73. o., magyar kiadás: *Szeretve vezetni* [Evangéliumi Kiadó, 2013]) A megbocsátásról alább bővebben szólnunk.

3. D.A. Carson szerint az 1Kor 13-ban „isteni matematika” érvényesül, mely szerint $5-1=0$. Mások így írnak erről: „Az 1Korinthus 13,1-3-ban Pál lényegében azt mondja, hogy rendelkezünk bár a világ összes bibliaismeretével, legyünk bár a világon a legnagyobb és legelső vezetők vagy legsikeresebb misszionáriusok, ha nincs bennünk szeretet, semmik vagyunk. Csak az időnköt pazaroljuk. Az a keresztény vezető tehát, aki nem agapé szeretetben tevékenykedik, most elfecsérli földi életét, később pedig elveszíti örök jutalmát. Ha ez nem elég, az ilyen vezető Krisztus testének lelki fejlődését is akadályozza.” Ld. Robert L. Peterson és Alexander Strauch: *Agape Leadership – Lessons in spiritual leadership from the life of R.C. Chapman* (Agapé vezetés – Tanulságok a lelki vezetést illetően R.C. Chapman élete alapján, Lewis and Roth, 1991), 9. o.

4. Jánosnál láttuk, hogy a bibliai értelemben vett **szeretet cselekszik**: tetteiben nyilvánul meg, a tett értékű szavakat is beleértve. Az alábbi példák Strauch *Szeretve vezetni* c. könyvéből valók és főleg (de távolról sem kizárólag) keresztény vezetőkre vonatkoznak: (1) **A szeretet szóbeli kifejezése.** „*Jobb a nyílt feddés a titkolt szeretetnél*” (Péld 27,5). Jó példa erre Pál (Róm 16,19; Fil 1,7k; 4,1; 1Thessz 2,8; 3,12; Gal 4,19k; 1Kor 16,24; 2Kor 2,4; 6,11; 7,3; 11,11; 12,14; 12,15; Filem 12), aki e sokféle szeretetkinyilvánítás mellett 24-szer használja leveleiben a „szeretteim”/„szeretettek” kifejezést. (2) **Vendégszeretet:** mindannak másokkal való megosztása, amit a legjobban becsülünk – családjunk, otthonunk, anyagi javaink, ételünk, magánszféránk és időnk (Róm 12,9k.13; Zsid 13,1k; 1Pt 4,8k; 3Jn 5k). (3) **Szükségletek betöltése:** Jézusról sokszor olvassuk, hogy a könyörület/szájalom/irgalom tettekre indította, és ebben is követnünk kell(ene) Öt (Mt 14,14; 15,32; 20,34; Mk 1,41; Lk 7,13; vö. 10,33 [az irgalmas samaritánus példázata!]). (4) **Imaharc:** mások hordozása buzgó imádságban – ennek jó példája Epafrász, „*aki mindenkor küzd értetek imádságaiban, hogy tökéletesen, teljes bizonyossággal, állhatatosan maradjatok mindabban, ami az Isten akarata*” (Kol 4,12). (5) **Éhes lelkek táplálása** Isten Igéjével (ApCsel 20,27; 1Thessz 2,9). (6) **Védelem és feddés:** Jézus mondja: „*Akit én szeretek, megfeddem és megfenyítem: igyekezz tehát, és térj meg!*” (Jel 3,19) (7) **Fegyelmzés és helyreállítás:** „*akit szeret az Úr, azt megfenyíti, és megostoroz mindenkit, akit fiává fogad*” (Zsid 12,6). (8) **Konfliktuskezelés** „*Mindenekelőtt az egymás iránti szeretet legyen kitarító bennetek, mert a szeretet sok bűnt elfedez*” (1Pt 4,8). Ld. a megbocsátásról mondottaknál is (alább). (9) **Engedelmesség:** Krisztus parancsainak megtartása és mások ugyanerre tanítása – „*Ha szerettek engem, megtartjátok az én parancsolataimat*” (Jn 14,15; vö. Mt 28,18-20).

5. Ha valaki nem csalja meg a házastársát, de nem is törődik vele (esetleg nem is szól hozzá), ezzel súlyosan vét a szeretet (parancsa) ellen. Az sem elég, ha gondoskodik róla, de nem fejezi ki iránta a szeretetét, nem osztja meg vele a gondolatait, belső világát, érzéseit (esetleg nem is érez iránta semmit), a fizikai, testi gyengédséget is beleértve – de nem korlátozódva arra. Hasonló a helyzet Isten és a felebarátaink esetében: nem elég, ha nem sértjük és bántjuk őket; szeretetet kell tanúsítanunk irántuk. Nemcsak a tetteink fontosak, hanem az **indítékaink** is. Nem mindegy például, miért akarunk másokat tanítani, vezetni, helyreigazítani stb.: kötelességtudatból, dicsőségvágyból, önző érdekből – vagy szeretetből, ami alapvetően azt jelenti, hogy **(örök) javukat keressük és munkáljuk** (ld. az aranyszabályt: „*Amit tehát szeretnétek, hogy az emberek veletek cselekedjenek, ti is ugyanazt cselekedjétek velük, mert ez a törvény, és ezt tanítják a próféták*”, Mt 7,12; vö. 1Kor 13,4: „*a szeretet... jóságos*”). Isten szeretetét is fontos éreznünk, tapasztalunk is („*Érezzétek, és lássátok, hogy jó az ÚR! Boldog az az ember, aki hozzá menekül*”, Zsolt 34,9; vö. Ef 3,14-21).

6. Mennyire szeretjük Istent és felebarátainkat? Csakugyan készek vagyunk az életünket adni értük? Amint láttuk, tartozunk ezzel (1Jn 3,16). Pál követendő példát mutat: „*Mert a Krisztus szeretete szorongat minket, mivel azt tartjuk, hogy ha egy meghalt mindenkiért, akkor mindenki meghalt; és azért halt meg mindenkiért, hogy akik élnek, többé ne önmaguknak éljenek, hanem annak, aki értük meghalt és feltámadt.*” (2Kor 5,14k) Nem mintha bármelyikünk alkalmas volna erre. Eleve Isten kezdeményezte irántunk és bennünk a szeretetet (Róm 5,5: „*szívünkbe áradt az Isten szeretete a nekünk adatott Szentlélek által*”), és mindig Ő termi meg bennünk mint Lelkének gyümölcsét (Gal 5,22). Természetesen fontos, hogy mi is vágyjunk és törekedjünk e szeretet megélésére, illetve hittel kérjük azt Istentől.

7. A szeretetben mindenekelőtt Istenről kell példát vennünk: „*Legyetek tehát Isten követői, mint szeretett gyermekei, és éljétek szeretetben, ahogyan a Krisztus is szeretett minket, és önmagát adta értünk »áldozati ajándékként, az Istennek kedves illatként«*” (Ef 5,1k; vö. 1Jn 4,7-19). **Isten szeretete** ma különösen „nehéz tan”,* melyet a keresztények is gyakran túlonúl leegyszerűsítenek, nem figyelve a Bibliára. Isten szeretetének legalább öt megnyilvánulási módja van, beleértve az övéi iránti feltételes, engedelmisséget igénylő szeretetét is** (ld. hivo.hu/HRBGY.pdf, 0.D.2.0. bek.). Az Ő szeretete nem zárja ki **haragját**, amely az Ószövetségben főleg a földi életet sújtja, az Újszövetségben pedig fokozottan nyilvánul meg (akárcsak szeretete), és gyakran a jövőt érinti (sokszor örökre: Jézus beszélt a legtöbbit és a legsúlyosabb szavakkal a pokolról, ld. hivo.hu/pokol.htm); ld. pl. Jn 3,36; Jel 14,14-20.

* Ld. D. A. Carson: *The Difficult Doctrine of the Love of God* (Isten szeretetének nehéz tana, Crossway, 1999).

** Ld. Zsid 12,5-11: „*»Fiam, ne vesd meg az Úr fenyítését, és ne csüggedj el, ha megfedd téged, mert akit szeret az Úr, azt megfenyíti, és megostoroz mindenkit, akit fiává fogad.« Szenvedjétek el a fenyítést, hiszen úgy bánik veletek az Isten, mint fiaival. Hát milyen fiú az, akit nem fenyít az apja? Ha pedig fenyítés nélkül maradtok, amelyben mindenki részesül, fattyak vagytok, nem pedig fiak. Azután: testi apáink fenyítettek minket, és tiszteletben tartottuk őket, nem kell-e sokkal inkább engedelmeskednünk a lelkek Atyjának, hogy éljünk? Mert ők rövid ideig, a saját elgondolásuk szerint fenyítettek, ő pedig javunkra teszi ezt, hogy szentségében részesüljünk. Pillanatnyilag ugyan semmiféle fenyítés nem látszik örvendetesnek, hanem keservesnek, később azonban az igazság békességes gyümölcset hozza azoknak, akik megedződtek általa.»*

8. **A szeretet Isten szerinti fogalma erősen eltérhet a miénktől.** Jól érzékelteti ezt C.S. Lewis sci-fi regénye, melynek főszereplője az alábbiakat érezte, amikor találkozott egy másik bolygóról való angyali lényel: „Biztosan éreztem, hogy ez a teremtmény olyasmi, amit »jó«-nak nevezünk, de nem voltam biztos benne, hogy én olyan nagyon szeretném-e ezt a »jóság«-ot. Elég szörnyű élmény volt. Amíg valami gonosztól félsz, megmaradhat a remény, hogy a jó a segítségére jön. De tegyük föl, ha átküzdöd magad egészen a jóig, és azt is félelmetesnek találod? Mi van, ha magáról az ételről derül ki, hogy olyasmi, amit nem ehetsz meg, és az otthon az a hely, ahol nem lakhatsz, legfőbb vigasztalásod az a személy, aki kényelmetlen érzéseket kelt benned? Most aztán tényleg nem lehetett szó segítségről: az utolsó kártyák is ki voltak terítve. Egy-két másodpercig majdnem ilyen állapotban voltam. Itt végül is annak a világ mögötti világnak egy szilánkja tört át hozzánk, amelyről mindig azt hittem, hogy szeretem és kívánom. Nem szerettem, és nem bántam volna, ha eltűnik.” (Perelandra [Móra, 1995], 17–8. o., idézi Sam Allberry: *Miért számít Istennek, kivel fekszem le?* [Evangéliumi Kiadó, 2023], 9. fejezet közepe, 40. jegyzetnél.)

9. C. S. Lewis egyszer azt írta: „**mihelyt elkezdjük isteníteni a szeretetet, démonná válik**”. Így magyarázza ezt: „Minden emberi szeretet legmagasztosabb formájában isteni tekintélyt követel magának. Hangja olyan erős bennünk, mintha magának Istennek az akarata szólna. Azt súgja, hogy ne törődjünk a következményekkel, teljes elkötelezettséget kíván, minden egyéb szempontot felrüg, és azt hirdeti, hogy amit a szeretetért teszünk, az jogos, sőt dicséretre méltó.” (A szeretet négy arca [Harmat, 1995], 13. o., idézi Allberry, uo., 41. jegyzetnél, Amnón és Támár esetére hivatkozik [2Sám 13].)

2. Szeretet nehéz helyzetekben

1. C. S. Lewis *A szeretet négy arca* című könyvében (Harmat, 1995; *The Four Loves*, 1960) főként a szeretet négy fajtájáról ír, melyeket négy görög szóhoz köt (sztorgé, erősz, philia, agapé, ld. en.wikipedia.org/wiki/The_Four_Loves). D.A.

Carson szerint tévedés e görög szavaknak ilyen tisztán és egyértelműen megfeleltetni a szeretet egy-egy fajtáját. * Az 1Kor 13,3 is jól mutatja, hogy az igazi szeretet több, mint akaratos önzetlenség (altruizmus) – érzéseket is magában foglal (Jn 11,33-36; ApCsel 20,31; 1Thessz 2,7k).

* Ld. hivo.hu/HRBGY.pdf, 0.D.2.0. bek., bővebben ld. D. A. Carson: *Love in Hard Places* (Szeretet nehéz helyzetekben, Crossway, 2002), 1. fejezet eleje, ahol Carson megemlíti Nygren, aki a szeretet három fajtáját különbözteti meg, valamint másokat, akik ötféle szeretetről beszélnek. Ebben és az alábbi néhány bekezdésben a gondolatok zömmel Carson e könyvéből valók.

2. Mindez a kis és nagy **ellenségeink szeretetére** is vonatkozik, amelyben Jézus példája és szava az irányadó számunkra. Ő mindnyájunknál sokkal többet szenvedett – értünk és helyettünk, méghozzá teljesen ártatlanul –, s minket is a szenvedés útjára hív. Tehát az a hivatásunk, hogy önmagunkat megtagadva, a keresztünket (gyalázatos kivégzőeszközünket) naponként felvéve és hordozva járjunk az Ő nyomdokain, jóval viszonzva a rosszat, áldással az átkot, imádkozva üldözőinkért és jót téve velük: „*Mert kegyelem az, ha valaki Istenre néző lelkiismerettel tűr el sérelmeket, amikor igazságtalanul szenved. De milyen dicsőség az, ha kitartóan tűritek a hibátok miatt kapott verést? Ellenben ha kitartóan cselekszitek a jót, és tűritek érte a szenvedést, az kedves az Isten szemében*” (1Pt 2,19k; vö. 2,21-25; 3,9-12; Mt 16,24k; Lk 9,22k; Róm 12,17-21; 1Thessz 5,15; Fil 1,29). Az „ellenségek” néha a gyülekezetben találhatók (Róm 16,17k; 2Kor 11,26) – mégis úgy kell szeretnünk egymást, ahogy Jézus szeretett minket, és ez kell, hogy legyen a legfőbb ismertetőjelünk (Jn 13,34k)!

3. **A kis ellenségeink** azok, akik csak (nagyon) mások, mint mi – talán furcsák, mindenesetre számunkra ellenszenvesek és nehezen elviselhetők. Jézus szerint nem elég tisztas távolságot tartva „elszenvednünk” őket: „*Hallottátok, hogy megmondatott: Szeresd felebarátodat, és gyűlöld ellenségedet. Én pedig azt mondom nektek: Szeressétek ellenségeiteket, és imádkozzatok azokért, akik üldöznek titeket, hogy legyetek mennyei Atyátoknak fiai, aki felhossa napját gonoszokra és jókra, és esőt ad igazaknak és hamisaknak. Mert ha azokat szerititek, akik titeket szeretnek, mi a jutalmatok? Nem ugyanezt teszik-e a vámszedők is? És ha csak atyátokfiai köszöntitek, mennyivel tesztek többet másoknál? Nem ugyanezt teszik-e a pogányok is? Ti azért legyetek tökéletesek, mint ahogy mennyei Atyátok tökéletes.*” (Mt 5,43-48) A szeretet tehát sokkal messzebbre megy: „*Öltetek tehát magatokra – mint Isten választottai, szentek és szeretettek – könyörületes szívet, jóságot, alázatot, szelídséget, türelmet. Viseljétek el egymást, és bocsássatok meg egymásnak, ha valakinek panaszja volna valaki ellen: ahogyan az Úr is megbocsátott nektek, úgy tegyetek ti is. Mindezek fölé pedig öltsetek fel a szeretetet, mert az tökéletesen összefog mindent. És a Krisztus békessége uralkodjék a szívetekben, hiszen erre vagytok*

elhívva az egy testben. És legyetek háládatosak.” (Kol 3,12-15) Az igazság (és a szeretet) mindnyájunkat furcsává tesz! Néha a (számunkra) furcsa emberek elviselése a legnehezebb (ez nem tűnik hősiességnek). Ám ez nagy hatást gyakorol(hat) a környezetünkre – hatékony evangelizáció (Jn 13,34k)! A szeretet nem ellentétes az igazsággal; kimondja azt, de a megfelelő módon, időben, indítékkal stb. (Ef 4,15). Van jó és rossz egység és megosztottság (Lk 12,51k).

4. **A nagy ellenségeink az üldözőink.** „*Boldogok, akiket az igazságért üldöznek, mert ők a mennyek országa. Boldogok vagytok, ha énniattam gyaláznak és üldöznek titeket, és mindenféle rosszat hazudnak rólatok. Örüljétek és ujjongjatok, mert jutalmatok bőséges a mennyekben, hiszen így üldözték a prófétákat is, akik előttetek éltek.*” (Mt 5,10-12) Azokról van itt szó, akik (részben) azért üldöznek minket, mert keresztények vagyunk. Az üldözés nem mindig erőszakos – az érzelmi, lelki gyötres néha rosszabb, mint a fizikai. A Mt 5,44-ben láttuk, hogy az üldözőinkért is imádkoznunk kell – ahogy Jézus még a kereszten is tette (Lk 23,34; vö. ApCsel 7,60; 1Pt 4,1-5.12-19). A mai nyugati világ hasonlít az 1. századi Rómához, de ma a kereszténységet nem haladó, hanem reakciós irányzatnak tartja a világ.

5. Láttuk, hogy a szeretet **megbocsát**, sőt jóval viszonozza a rosszat. „*Amennyire lehet*”, mindenkiel békességben kell élnünk, az igazságszolgáltatást alapvetően Istenre bízva és jótetteinkkel „paraszat gyűjtve” ellenségeink fejére (Róm 12,18; vö. 9-21. v.). Azonban ez sem abszolút, minden helyzetre (kizárólagosan) vonatkozó parancs. Isten általában megbocsát, de büntet(het) is (2Móz 34,6k). Bizonyos esetekben nem bocsát meg (5Móz 29,20; 2Kir 24,4; Jer 5,7; JSir 3,42), de általánosságban feltűnő ismertetőjele a megbocsátás (Neh 9,17; Dán 9,9; Zsolt 130,3k; Ézs 43,25; Mik 7,18k). Végso soron minden bűn Isten ellen irányul (Mk 2,5; Zsolt 51,6) – csak Ő bocsáthatja meg. Jézus engesztelő kereszthalála teszi lehetővé a bűnbocsánatot. Mi az Ő képviselőiként bocsátunk meg egymásnak. Jézus a kereszten így imádkozott: „*Atyám, bocsáss meg nekik, mert nem tudják, mit cselekszenek*” (Lk 23,34). Ezért egyesek szerint a keresztény ember köteles mindenkinek mindig mindent *ugyanúgy* megbocsátani. Azonban (1) Jézus imája nem jelentette azt, hogy akik a keresztre juttatták, azok (teljesen) ártatlanok (akkor nem lenne mit megbocsátani)! (2) Kérése nem mindenkire vonatkozott (ld. pl. Júdásról mondott szavait: Mk 14,21; Jn 17,12). (3) Atyja többféleképpen hallgathatta meg imáját, pl. egyes katonák idővel megtérhettek, másokat egy ideig még élni hagyott stb. (4) Az ima az említett vétkesek megtérése előtt hangzott el; elsősorban Jézus szívére világít rá. Tehát valóban **meg kell bocsátanunk** (Mt 6,12-15; Lk 6,37; 11,4; Mt 18,21-35). Ennek elsődleges oka nem pszichológiai (jót tesz a lelkünknek), hanem az, hogy Isten megbocsátott nekünk, és a vele való örökös jó kapcsolatunk feltétele a másoknak való megbocsátásunk. **A megbocsátás fajtái,**

illetve tengelyei: (1) **Indítékai:** meg akarjuk őrizni a töredelmes, bűnbánó lelkületet – mivel maga Isten bocsátott meg nekünk Krisztusban, az adósságunk felbecsülhetetlen; ennek fényében eltörpül az, amivel mások tartoznak nekünk. Legfőbb indítékunk pedig a szeretet (amely „nem rója fel a rosszat”, 1Kor 13,5). (2) A megbocsátásnak néha „feltétele” **a vétkes bűnbánata/megtérése** (Lk 17,3k), máskor nem (Kol 3,12-14; ApCsel 7,60). Általában csak az előbbi esetben vezet **kibéküléshez**, ami kívánatos cél (Róm 12,18), de ennek elérhetetlensége nem lehet ürügy a neheztelésre – bizonyos értelemben tehát mindig meg kell bocsátanunk. (3) Az egyéni megbocsátás általános követelménye ellenére van helye a **megbocsátás nélküli büntetésnek** a következő esetekben: (a) az állam jogosult megbocsátás nélkül büntetni (ld. Róm 13,1-7, ami a 12,17-20 összefüggésében kétségbe vonja a pacifizmust, illetve az erőszak és a fegyverhasználat egyetemes elutasítását); (b) Isten végül visszavonhatatlan és végleges, egyúttal igazságos ítélettel sújt egyeseket – akik nem fogadták el bűneik Krisztus engesztelő halála általi bocsánatát (Mt 25,46; 1Thess 5,3; Jel 6,9k; 14,6-20); (c) a gyülekezet köteles fegyelmezni és végső esetben kizárni tagjai közül bizonyos súlyos bűnök makacs elkövetőit (Mt 18,15-20; 1Kor 5,9-13; 2Kor 11,13-15; 1Tim 1,20). Bizonyos esetekben **az erkölcsi felháborodás a szeretet jele** – az áldozatok, Isten (gyülekezete és dicsősége) és az igazság szeretetéé –, elmaradása pedig a szeretet hiányát mutatja! Azonban csalárd szívünk könnyen összetéveszti a jó és rossz indítékokat (Jer 17,9) – ezért kell késedelmesnek lennünk a haragra, mert általában „*az ember haragja nem szolgálja az Isten igazságát*” (Jak 1,20). A megbocsátást (és konfliktuskezelést) illetően ld. még hivo.hu/HRBGY.pdf, 0.D.2.3. bek.

6. Carson **a szeretet és megbocsátás egyik nehéz eseteként** említi a **rasszizmust**, melyen mások faji vagy etnikai alapon való kizárását érti. (Érdeemes az alábbiakat a cigányokkal és más kisebbségekkel szembeni diszkrimináció vonatkozásában átgondolnunk.) Miután Angliában és Észak-Amerikában eltörölték a rabszolgaságot, a keresztény nyugat sokszor és nyomatékosan bűnbánatot tartott miatta (szemben az arab világgal, ahol szintén elterjedt volt a rabszolgaság), de a nyomai és következményei sokáig megmaradtak. Az 1960-as évek integrációs törekvései után az 1990-es években modellváltás történt: megőrizni igyekeztek a különféle csoportokat, ami sok ellentétet szült. Gyakran a gyülekezet e csoportok megőrzésének egyetlen helye. A rasszizmus problémái, hibái, bűnei tekintetében sokszor mindkét oldal vétkes (Carson számos példát ad erre). Nemritkán a 2., 3. generáció esetében jelentkeznek a (súlyos) gondok. Az etnikailag vegyes gyülekezeteknek vannak előnyeik és hátrányaik is. Egyfelől jó bizonyágtételt jelenthetnek a környezetük számára, másfelől viszont elmoshatják a kulturális vagy etnikai sajátosságokat; míg az etnikai alapú gyülekezetekben hatékonyabb lehet az evangelizáció. Sok

szempontot kell figyelembe vennünk, s világszerte sok jó modell látható. Pál Jeruzsálemben nem hagyta körülmetélni Tituszt, mert az evangélium lényegét érezte veszélyben forogni (Gal 2,1-5), és az egyház egységét tartotta szem előtt (Ef 4,1-3), de más helyzetben körülmetélte Timóteust, hogy az evangélium könnyebben eljusson a zsidókhoz (ApCsel 16,3). **Néhány teológiai**

megfontolás: (1) Egyszerre kell szem előtt tartanunk a megbocsátást és az igazságosságot (igazságszolgáltatást). Az utóbbinak két fajtája a büntető és a disztributív (osztó) igazságosság – az utóbbi fókuszában a gyengéket uraló/manipuláló rendszerszintű/strukturális rossz áll. Ámós mindkettőt érinti; keresztényként mindkettővel foglalkoznunk kell. (2) A bűnbeesés következtében nemcsak a saját életünket igyekszünk uralni, hanem másokét is, ami kettős bálványimádás. A megváltás következtében a bűn helyett Isten (bűn alól felszabadult) rabszolgáivá válunk, s kezdjük értékelni, mit jelent teljes szívünkben, lelkünkben, elménkben és erőnkben szeretni Istent és úgy szeretni felebarátainkat, mint magunkat. (3) Ne feledjük, hogy a középpontban az evangélium (a kereszt) áll, amely az igazságosság és megbocsátás fogalmain túllépve kiterjed az olyan alapvető kapcsolati kategóriákra, mint a (családi) befogadás és szeretet (ld. Filem). (4) Fokozatos az átmenet a tökéletesség felé, melyet csak a halálunk után érünk el; addig is türelmesen kell törekednünk rá. (5) A gyülekezet az egyetlen intézmény, amely túléli e világot, ezért eljövendő tökéletességére kell mutatnia, minden nemzedékben újra átgondolva a Szentírás fényében, melyek az adott kultúra jó és rossz összetevői, s bemutatva és elősegítve a keresztény egységet és szeretetet (Jn 13,34k; 17,21-23).

7. Carson sok egyéb dolog (pl. a terrorizmus kezelése és az igazságos háború elmélete) elmondása után a következő megfontolásokkal zárja könyvét (6. fejezet, C. pont). A **két nagy szeretetparancs** sorrendje fontos: az Isten és az emberek iránti szeretetünk sorrendje nem cserélhető fel, és az egyik nem helyettesíthető a másikkal. Mindent az előbbi határoz meg; Isten egyre mélyebb megismerésének és szeretetének kell irányítania a gondolkodásunk és életünk minden területét. A második nagy parancsolatra („szerezd felebarátodat, mint magadat”, Mk 12,31) ma sokan az **önszeretet** alátámasztásaként hivatkoznak, melyet azonban a Mk 12 csak feltételez, de nem szorgalmaz. Önmagunk szeretetét egyetlen igeszakasz sem írja elő – az 1Kor 6,19k sem, mely szerint a testünk a Szentlélek temploma, ami inkább az Ő szentségét hangsúlyozza, mint az emberi lét eredendő fontosságát. A lelki sebeinket nem az önszeretet és az önbecsülés révén orvosolhatjuk (ami igen könnyen vezet bálványimádáshoz, ld. az ősbűnt is: 1Móz 3,5), hanem az evangélium révén. A keresztény tanítványság első alapelve az önmegtagadás (Mk 8,34k) – paradox módon önmagunk elvesztése vezet önmagunk megtalálásához, az igazi élethez és a keresztény érettségből fakadó áldásokhoz, míg az önszeretet és az önmagunkra fókuszálás

(esetleg felszínes és átmeneti föllendülés után) halálhoz vezet. Ehelyett Istenre – jó Atyánkra és szeretetének legfőbb kinyilvánítójára, Krisztusra – kell koncentrálnunk, Őt szeretve és az Ő szeretetét tükrözve.

3. A szeretet példái

1. A szeretetben is **Jézus a legfőbb példaképünk** (Jn 13,34k); elsősorban Őbenne és szeretetében meggyökerezve, róla elmélkedve, benne gyönyörködve, Őt megismerve és követve mélyedhetünk el a szeretet művészetében. Jó anyagot szolgáltat ehhez az Újszövetség egésze, de azon belül talán különösen is János evangéliuma és levelei, valamint Pál (és Péter stb.) írásai. Ld. E. Stanley Jones tömör és magával ragadó leírását (*Krisztus India országútján*, 11. fejezet, hivo.hu/Krisztus.htm) és John Piper: *Lásd és csodáld Jézus Krisztust* (KIA, 2017, issuu.com/kia35/docs/1_sd_s_csod_ld_2017_1-20), *Seeing and Savoring Jesus Christ* (Crossway, 2004, ld. desiringgod.org/books/seeing-and-savoring-jesus-christ), kül. 10. fejezet.

2. **Pál apostol** szintén a szeretet kimagasló példaképe volt. Pál önmagát (mint Krisztus követőjét) állítja követendő példaként a korinthusiak elé többek között épp az önzetlen szeretetben (1Kor 10,33–11,1; vö. 2Kor 11–12), a thesszalonikaiaknak pedig egyebek közt azt írja: „*Mint Krisztus apostolai élhattünk volna tekintélyünkkel, mégis olyan szelíden léptünk fel közöttetek, mint ahogyan az anya dajkálja gyermekeit. Mivel így vonzódtunk hozzátok, készek voltunk odaadni nektek nemcsak az Isten evangéliumát, hanem a saját lelkünket is, mert annyira megszerettünk titeket. Hiszen emlékeztek, testvéreink, a mi fáradozásunkra és vesződésünkre: éjjel és nappal dolgoztunk, hogy senkit meg ne terheljünk nálatok, és úgy hirdettük nektek az Isten evangéliumát. Ti vagytok a tanúim és az Isten: milyen szentek, igazak és feddhetetlenek voltunk közöttetek, akik hisztek. Aminthogy azt is tudjátok, hogy mint gyermekeit az apa, mindenkit egyenként intettünk és buzdítottunk, és kérve kértünk titeket: éljetez az Istenhez méltó módon, aki az ő országába és dicsőségébe hív titeket.*” (1Thessz 2,7-12) Hasonlóan járt el Efezusban, aminek ott is egy növekvő gyülekezet lett a következménye: „*három évig éjjel és nappal szüntelenül könnyek között intettelek mindnyájatokat*” (ApCsel 20,31).

3. Egy hozzánk közelebb álló példa **Robert Cleaver Chapman** (1803–1902), akit „a szeretet apostolának” neveztek, és akiről C.H. Spurgeon azt mondta: „a legszentebb ember, akit valaha ismertem”.* A fiatalemberként megtért, majd igehirdetői elhívást kapott Chapman prédikációit eleinte nehezen értették a hallgatói, s barátai igyekeztek lebeszélni őt a prédikátorságról, mire azt felelte: „Sokan hirdetik Krisztust, de nem olyan sokan élik Őt. A nagy célom az lesz, hogy *éljem* Krisztust.”** Isten teljesítette szíve vágyát/imádságát. Bár került a feltűnést (ezért pl. megsemmisítette a levelezését és a feljegyzései zömét), olyan

emberek ismerték, szerették és tisztelték (a hit köztük élő óriásaként, kikérve tanácsait), mint Spurgeon, J.C. Ryle, Hudson Taylor, Müller György és W.E. Gladstone miniszterelnök. Noha hetven évig a mintegy 7000 lakosú, az ország délnyugati szegletében fekvő Barnstaple-ben élt és az egyik ottani gyülekezetben szolgált, pontosan megérkezett hozzá külföldről egy levél, melyet csupán így címeztek meg: „R.C. Chapman, Szeretet Egyeteme, Anglia”. Hatása az életrajzírói szerint máig érezhető.

* Ld. Frank Holmes: *Robert Cleaver Chapman – „Egy igazi testvér”* (Evangeliumi Kiadó, 1998; az alábbiak zöme ebből az életrajzból való) és *Agape Leadership vége*.

** W.H. Bennet: *Robert Cleaver Chapman of Barnstaple* (1902, biblicaleldership.com/robert-cleaver-chapman), 31. o.

4. Chapman a ragyogó elméje és tehetsége miatt fényes ügyvédi karrierre számíthatott, ám otthagya ezt, sőt lemondott a vagyonról és biztos megélhetésről, s hitből kezdett élni, * egyszerű otthonát megnyitva misszionáriusok és sok más vendég előtt, akik addig tartózkodhattak nála ingyen, amíg akartak. Reggelenként korán kelt, hosszú sétákat tett, és kipucolta vendégei cipőjét. Becslések szerint délelőttönként általában kb. hét (7) órát töltött Istennel. Szombatonként böjtölt, és az egész napot Vele töltötte, kis asztalosműhelyében dolgozgatva. Mindig sok gondot fordított a szegényekre, a rászorulókra, nemegyszer nekik adva másoktól kapott dolgait, ruháit, mert úgy vélte, nagyobb szükségük van rá. A város egyik kereskedője évekig neheztelt rá és mindenféle rosszat mondott róla, mígnem Chapman elküldte hozzá a látogatóba jött rokonát, aki föl akarta tölteni az üres éléskamrát. Amikor a kereskedő megtudta, hogy Chapmannek köszönheti ezt a jó üzletet, magába roskadva bocsánatot kért tőle és Krisztusra bízta az életét. (31–2., 45–6. o.).

* Talán Anthony Norris Groves, a hitmisszió atyja (és Müller György) hatására, ld. Harriet Groves: *A.N. Groves, aki először Isten országát kereste* (Evangeliumi Kiadó, 2006).

5. Abraham Lincoln egyszer azt mondta, hogy minden negyven év fölötti ember **felelős az arcának kinézetéért**. Chapman arca a jóságos szívét tükrözte. Egyszer a szívéhez oly közel álló Spanyolországban postakocsin utazott, s két utastársa dühösen veszekedni kezdett franciául. Egyikük végül kijelentette: „Olyan ártatlan vagyok abban a dologban, amivel vádolsz, mint Istennek az a szent embere ott a sarokban, akiről mindenki láthatja, hogy egyenesen a mennybe tart!” (Chapman élete korai éveiben mindig együtt hallotta az angol, a francia és a dán nyelvet, s nyelvtelhetsége révén később spanyolul és portugálul is folyékonyan megtanult.) (8. o., *Agape Leadership*, 20., 58. o.)

6. Chapman azzal az egy feltétellel vállalta Barnstaple szigorú baptista gyülekezetében a lelkeszi szolgálatot, hogy mindent taníthat, amit a Bibliában

talál. Előtte másfél év alatt három lelkészt is elűzött a gyülekezet, de neki idővel sok változást sikerült elérnie kitartó imádságai, az Ige hűségese követése és tanítása révén. Nem elégedett meg a többség megnyerésével – türelmesen várt, amíg a gyülekezet teljes egységre nem jutott a változtatásokat illetően. Így idővel lényegében testvérgyülekezetté váltak. A tőlük kb. 100 km-re levő Plymuthban hasonló testvérgyülekezet működött John Nelson Darby és B.W. Newton vezetésével, akik összekülönböztek, ezért Darby külön gyülekezetet alapított abban a városban (Chapman hiába próbálta jobb belátásra bírni). Az eset máig tartó súlyos szakadáshoz vezetett a számos testvérgyülekezetből álló közösségben. Chapman és mások többször próbálták orvosolni a bajt, de hasztalan. Chapman egy ilyen alkalommal azt mondta Darbynak, hogy tovább kellett volna várniuk az elkülönüléssel. Darby azzal védekezett, hogy hat hónapig várt, mire Chapman azt felelte, hogy ha Barnstaple-ben történik a dolog, ők hat évig vártak volna! Darby ennek ellenére továbbra is nagyon jó véleménnyel volt Chapmanről, így védve őt vádlóival szemben: „Hagyjátok békén azt az embert; ő megéli azt, amit én tanítok.” Máskor kijelentette: „Mi beszélünk a mennyei világról, de Robert Chapman abban él.” (8. fejezet és *Agape Leadership*, 13., 27., 35–36. o.).

7. Lásd még a következőket: Kenneth D. Boa: *Conformed to His Image: Biblical, Practical Approaches to Spiritual Formation* (Hasonlókká legyének képéhez – A lelki formálódás biblikus, gyakorlati megközelítései, Zondervan, 2001, 2020) első fejezetei; Alexander Strauch: *Térj vissza az első szeretethez!* (Evangeliumi Kiadó, 2014).

Hargitai Róbert (www.hivo.hu), 2024. 09. 30.

Változtatás nélkül szabadon másolható.